

JAANA MARTIKAINEN
FaL, lääketutkimuspäällikkö

KATRI AALTONEN
proviisori, tutkija

LEENA K SAASTAMOINEN
FaT, erikoistutkija

Kela, tutkimusosasto

PÄIVI KAIKKONEN
yliproviisori

PEKKA KOIVISTO
LKT, dosentti, johtava lääkäri

Kela, terveysosasto

Lääkekorvauksia maksettiin vuonna 2010 vähemmän kuin edellisvuonna

- Kelan kooste vuoden 2010 lääkemääräyksistä lähetettiin lääkäreille toukokuun alussa.
- Sairausvakuutuskorvauksia maksettiin 39,9 miljoonasta lääkemääräyksestä, mikä on noin 2 % enemmän kuin vuonna 2009.
- Lääkekustannukset vähenivät 2,8 % ja lääkekorvaukset 1,6 %.
- Reseptin keskimääräinen kustannus oli 43 euroa, mikä on 3 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuonna 2010 sairausvakuutuksesta maksetut lääkekorvaukset ja korvausten perusteena olleet kustannukset pienenevät ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin. Korvauksia maksettiin 1,6 % vähemmän kuin edellisvuonna ja korvausten perusteena olleet kustannukset olivat 2,8 % edellisvuotta pienemmät (taulukko 1). Kustannusten vähenemisen taustalla ovat pääasiassa vuonna 2009 käyttöön otetut lääkevaihdon laajennukset ja viitehintajärjestelmä, jotka ovat lisänneet lääkkeiden välistä hintakilpailua ja edullisten lääkkeiden käyttöä.

Korvattujen reseptien määrä kasvoi edellisvuodesta 1,7 % ja korvauksia saaneiden määrä 1,2 %. Reseptillä tarkoitetaan tässä yhteydessä potilaan yhtä lääkeostoa apteekista. Näin ollen esimerkiksi vuodeksi kirjoitettu lääkemääräys tuottaa useamman kuin yhden reseptin, koska kaikkia lääkkeitä ei haeta apteekista kerralla.

Lääkekorvauksia maksettiin vuonna 2010 yhteensä 3,8 miljoonalle henkilölle eli noin 70 %:lle väestöstä.

Sairausvakuutuksesta korvattuja reseptejä määräsi vuonna 2010 kaikkiaan 23 589 lääkärinä. Kelan lääkemääräyskooste lähetetään vuosittain niille lääkäreille, joiden määräämiä lääkkeitä korvattiin vuoden aikana yli 200 kertaa. Tänä vuonna kooste lähetettiin 15 319 lääkärille. Lääketieteen opiskelijoiden määräämät lääkkeet eivät sisälly aineistoon.

Hieman alle puolet resepteistä terveyskeskuksista

Lääkkeiden keskimääräiset kokonaiskustannukset lääkäriä kohden olivat 70 553 euroa ja keskimääräinen reseptin kustannus 43 euroa (taulukko 2). Reseptin kustannus oli 3 euroa kuin edellisvuonna ja 5 euroa vähemmän kuin vuonna 2008. Kustannukset lääkäriä kohden pienenevät edellisvuodesta 4,1 %.

Korvattuja lääkkeitä määränneistä lääkäreistä 3 631 eli 15 % oli ilmoittanut Lääkäriliittoon päätyöpaikakseen terveyskeskuksen. Vuoden aikana heidän määräämiään lääkkeitä korvattiin keskimäärin 4 600 reseptillä, kun kaikilla lääkäreillä määrä oli 1 600. Terveyskeskuslääkärien reseptit olivat kustannukseltaan keskimääräistä halvempia, 34 euroa. Kaikkiaan terveyskeskuslääkärien reseptien osuus korvatuista resepteistä oli 44 % ja kustannuksista 35 %.

Erikoistumattomien terveyskeskuksissa työskentelevien lääkäreiden eniten määräämiä lääkkeitä olivat reniini-angiotensiinijärjestelmän lääkkeet, joiden osuus heidän resepteistään oli 8 %. Niiden jälkeen reseptimääriltään määrää-

TAULUKKO 1.

Sairausvakuutuksesta korvatut lääkeostot vuosina 2007–2010 sekä muutos edeltävästä vuodesta.

Lähde: Kelan sairausvakuutuskorvausten tilastointitiedosto.

	2007	Muutos	2008	Muutos	2009	Muutos	2010	Muutos
		%		%		%		%
Reseptejä, miljoonaa kpl	35,1	+6,9	36,8	+4,9	39,2	+6,6	39,9	+1,7
Korvauksen saajia, miljoonaa henkilöä	3,67	+2,5	3,72	+1,3	3,76	+0,9	3,80	+1,2
Lääkkeiden kustannukset ennen korvauksia, miljardia €	1,64	+3,2	1,74	+6,4	1,77	+1,4	1,72	-2,8
Lääkekorvaukset, miljardia €	1,14	+3,8	1,24	+8,8	1,24	+0,2	1,23	-1,6

Lääkekorvaukset pienenevät vuonna 2010 ensi kertaa vuosikymmeniin.

tyympiä olivat beetasalpaajat ja lipidilääkkeet. Aiemmin neljännellä tilalla olleiden psykoosi-, neuroosi- ja unilääkkeiden reseptien yhteismäärä oli hieman vähentynyt ja systeemisiä

bakteerilääkkeitä määrättiin niitä enemmän. Kustannuksiltaan suurimpia lääkeryhmiä terveyskeskuslääkäreillä olivat diabeteslääkkeet (14 %), obstruktiivisten hengitystiesairauksien

TAULUKKO 2.

Sairausvakuutuksen vuonna 2010 korvaamia lääkkeitä määränneet lääkärit erikoisaloittain. Keskimääräiset reseptimäärät, niiden kustannukset ja muutos vuodesta 2009.

Lähde: Kelan reseptitiedosto.

	Lääkkeitä	Reseptejä/ lääkäri	Muutos %	Kustannus/ lääkäri, €	Muutos %	Kustannus/ resepti, €	Muutos %
Kaikki lääkärit	23 589	1 623	+0,7	70 553	-4,1	43	-4,7
Erikoistumattomat lääkärit	8 601	2 267	+1,6	78 137	-5,3	34	-6,7
Erikoislääkärit							
Anestesiologia	920	161	-6,0	6 726	-10,5	42	-4,8
Foniatria	30	155	-5,8	10 836	+34,5	70	+42,8
Fysiatria	202	673	+1,6	24 869	-4,1	37	-5,6
Geriatría	202	1 590	+6,5	85 890	-0,2	54	-6,3
Iho- ja sukupuolitaudit	270	1 711	-1,5	76 560	+3,7	45	+5,3
Keuhkosairaudet	300	1 347	-3,1	89 543	-6,7	66	-3,7
Kirurgia	1 603	428	-2,5	18 470	-10,6	43	-8,3
Kliininen farmakologia	41	654	-4,9	37 074	-7,7	57	-3,0
Kliininen fysiologia	82	405	-6,9	15 774	-9,8	39	-3,1
Kliininen hematologia	28	781	+22,0	378 291	+40,0	485	+14,7
Kliininen kemia	111	76	-3,6	4 934	+1,4	65	+5,3
Kliininen mikrobiologia	104	276	+12,8	6 908	-7,4	25	-17,9
Kliininen neurofysiologia	83	125	+1,6	9 052	+39,9	73	+37,7
Korva-, nenä- ja kurkkutaudit	441	790	+3,5	18 087	-3,8	23	-7,1
Laboratoriotutkimukset	33	37	+2,5	1 055	+7,0	29	+4,4
Lastenneurologia	109	516	+2,0	39 729	+5,5	77	+3,4
Lastenpsykiatria	286	153	-9,0	8 010	-6,4	52	+2,9
Lastentaudit	774	777	+3,4	69 963	+3,8	90	+0,4
Leukakirurgia	23	485	-4,9	10 471	-13,2	22	-8,8
Liikuntalääketiede	41	751	+1,5	17 826	-9,6	24	-10,9
Naistentaudit	897	1 218	-3,1	47 976	-5,7	39	-2,6
Neurokirurgia	79	283	-19,6	10 318	-14,8	36	+6,0
Neurologia	361	1 134	-1,3	206 206	-1,4	182	-0,1
Oikeuslääketiede	41	320	+10,5	12 007	+5,1	37	-4,9
Patologia	200	91	+9,3	2 708	-6,6	30	-14,6
Perinnöllisyyslääketiede	34	216	+17,6	6 781	+30,6	31	+11,0
Psykiatria	1 369	867	-2,3	47 557	-10,2	55	-8,2
Radiologia	799	33	-5,0	949	-13,6	29	-9,1
Reumatologia	58	2 561	+19,2	380 881	+19,2	149	0,0
Silmätaudit	608	892	-0,7	38 553	-0,3	43	+0,5
Sisätaudit	1 554	1 432	-2,6	130 811	-1,9	91	+0,7
Syöpätaudit	174	982	+8,8	268 232	+7,4	273	-1,3
Terveystieteiden huolto	86	952	+7,3	36 389	+8,5	38	+1,1
Työterveyshuolto	927	1 724	-1,6	51 394	-9,8	30	-8,3
Yleislääketiede	2 114	3 720	-0,4	127 406	-7,1	34	-6,7
- terveyskeskus	1 076	5 533	+1,2	192 560	-5,1	35	-6,2
Terveyskeskuslääkärit	3 631	4 610	-4,0	158 596	-10,7	34	-7,0

lääkkeet (11 %), reniini-angiotensiinijärjestelmän lääkkeet (10 %) ja lipidilääkkeet (5 %). Sekä dementialääkkeiden että psykoosilääkkeiden osuus kustannuksista oli 4 %.

Geriatrian erikoislääkärien määräämistä

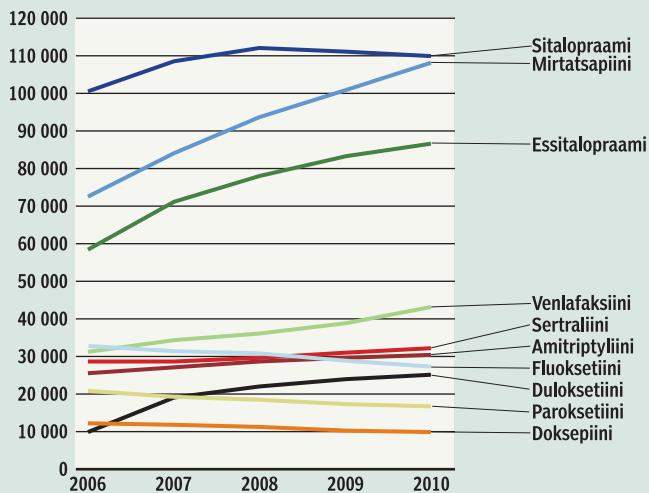
lääkkeistä dementialääkkeet olivat sekä reseptimäärällä että rahana mitattuna suurin lääkeryhmä. Resepteistä niiden osuus oli 12 % ja lääkkeiden kustannuksista 39 %. Seuraavaksi eniten geriatrit määräsivät analgeettien, masenuslääkkeiden ja beetasalpaajien reseptejä.

KUVIO 1.

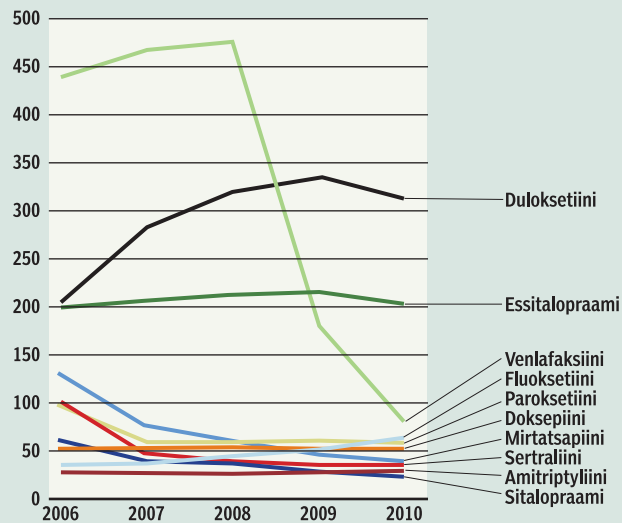
Masennuslääkkeistä korvauksia saaneiden määrä ja lääkkeiden potilaskohtaiset kustannukset vuosina 2006–2010. ATC-luokan N06A kymmenen käytetyintä lääkeainetta.

Lähde: Kelan reseptitiedosto

A Korvauksen saajien lukumäärä

B Kustannus euroa/potilas

Kalliita lääkahoitoja

Lääkärinä kohteen lasketut lääkekustannukset olivat vuoden 2009 tapaan suurimmat reumatologian, kliinisen hematologian, syöpätautien ja sädehoidon sekä neurologian erikoisaloilla (taulukko 2).

Reumatologien määräämien lääkkeiden kokonaiskustannukset kasvoivat 33 % ja lääkärikohtaiset kustannukset 19 % edellisvuodesta. Valtaosa, 79 %, reumatologien reseptien kustannuksista aiheutui immunosuppressiivisista lääkkeistä, erityisesti TNF- α :n estäjistä. Immunosuppressiiviset lääkkeet olivat myös reseptien määrällä mitattuna reumatologien eniten määräämiä lääkkeitä. Reseptien keskimääräinen kustannus pysyi ennallaan 149 eurossa, ja kustannusten kasvu johtuikin reseptien määrän lisääntymistä lähes viidenneksellä.

Kliinisen hematologian erikoislääkärien määräämien lääkkeiden kokonaiskustannusten kasvu oli 57 % ja lääkärikohtaisten kustannusten kasvu 40 %. Kustannuksista kolmannes (34 %) johtui solunsalpaajista. Immunosuppressanttien, lähinnä lenalidomidin, osuus kustannuksista oli 20 % ja hemostaattien 18 %. Kliinisten hematologien reseptin keskimääräinen kustannus oli erikoisaloittain tarkasteltuna suurin, ja kasvoi edelleen edellisvuoden 423 eurosta 485 euroon.

Syöpätautien erikoislääkäreillä kustannusten ja reseptien määrän muutokset olivat reumatologien ja kliinisten hematologien muutoksia vähäisempiä. Heidän määräämiensä lääkkeiden kokonaiskustannukset kasvoivat 12 % ja lääkärikohtaiset kustannukset 7 %. Reseptin keskimääräinen kustannus pieneni noin yhden prosentin. Syöpätautien erikoislääkärien resepteistä yleisimpiä olivat endokrinologisten syöpälääkkeiden, analgeettien, solunsalpaajien ja systeemisten bakteerilääkkeiden reseptit. Kustannuksiltaan suurimpia lääkeryhmiä olivat solunsalpaajat, immunostimulantit, endokrinologiset lääkkeet sekä aivolisäkkeen ja hypotalamuksen hormonit.

Neurologien lääkemääräykset pysyivät käyt-

Masennuslääkkeistä sai korvausta 433 700 henkilöä vuonna 2010.

tännössä edellisvuotisten kaltaisina. Lääkkeiden kokonaiskustannukset samoin kuin lääkerikohtaiset kustannukset pienuvut aavistuksen. Reseptin keskimääräinen kustannus pysyi 182 eurossa. Reseptimäärillä mitattuna neurologit määräsivät eniten epilepsialääkkeitä, parkinsonismilääkkeitä, masennuslääkkeitä ja demensialääkkeitä sekä analgeetteja. Kustannuksiltaan suurin ryhmä oli immunostimulantit, joiden osuus neurologien määrämien lääkkeiden kustannuksista oli 40 %. Immunostimulanttien jälkeen kustannuksiltaan suurimpia ryhmiä olivat parkinsonismilääkkeet (23 %) ja epilepsialääkkeet (9 %).

Vaihtuvana teemana masennuslääkkeet

Lääkemääräyspalaute sisältää lääkärin omien ja vertailutietojen lisäksi tarkempia tietoja jostakin vuosittain vaihtuvasta aiheesta. Tämän vuoden palautteen vaihtuva osuus koski masennuksen hoitoa ja masennuslääkkeitä. Masennuslääkkeet ovat hyvin yleisesti käytettyjä. Vuonna 2010 niitä korvattiin kaikkiaan 433 700 henkilölle. Masennuslääkkeiden kustannukset olivat 44 miljoonaa euroa, mistä summasta maksettiin korvauksia 21 miljoonaa euroa. Ter-

veyskeskuslääkärit kirjoittivat masennuslääkkeistä huomattavan osan, 37 %. Heillä masennuslääkereseptejä oli vuodessa keskimäärin 165, kun kaikilla lääkäreillä määrä oli 68.

Sitalopraami, mirtatsapiini ja essitalopraami ovat olleet käytetyimmät masennuslääkkeet vuosina 2006–2010 (kuvio 1A). Sitalopraamin käyttäjämäärän kasvu on tarkastelujaksolla tasaantunut, mutta essitalopraamin ja mirtatsapiinin käyttäjämäärät jatkavat kasvuaan. Myös venlafaksiinin käyttö yleistyy. Kalleimpia masennuslääkkeitä ovat tätä nykyä essitalopraami ja duloksetiini: vuonna 2010 niiden yhteenlaskettu osuus masennuslääkkeiden kustannuksista oli 57 %. Myös venlafaksiini on kuullunut kalleimpien masennuslääkkeiden joukkoon, mutta patenttisuojan päätyttyä vuonna 2009 venlafaksiinivalmisteiden hinnat laskivat hintakilpailun seurauksena muiden edullisempien masennuslääkkeiden tasolle (kuvio 1B). ■

Kelan lääkemääräyskooste on lähetetty lääkäreille vuosittain vuodesta 1997 lähtien. Yhteenveto- ja vertailutiedot löytyvät myös Kelan verkkosivuilta www.kela.fi.

Lääkärilehdessä julkaistavat hoitotutkimukset on rekisteröitävä

Lääkärilehti edellyttää vuoden 2008 alusta julkaistavilta interventiotutkimuksilta, että ne on rekisteröity yleisesti hyväksytyyn tietokantaan.

Lääketieteellisten lehtien kansainvälisen järjestön (International Committee of Medical Journal Editors, ICMJE) hyväksymät viisi rekisteriä.

Rekisteri	Verkko-osoite
Clinical Trials.gov	http://clinicaltrials.gov
ISRCTN	http://isrctn.org
Australian Clinical Trials Registry	http://www.actr.org.au
Netherlands Trial Registry	http://www.trialregister.nl
UMN Clinical Trials Registry	http://www.umin.ac.jp/ctr/